

RECENSION

Nadežda Markina
som Elena

Elena

Originaltitel: **Elena**

Svensk titel: **Elena**

Regi: **Andrej Zvjagincev**

Producent: **Aleksandr Rodnjanskij, Sergej Melkumov**

Manus: **Oleg Negin, Andrej Zvjagincev**

Foto: **Michail Kricman**

Roller: **Nadežda Markina, Andrej Smirnov, Elena Ljadova, Aleksej Rozin, Evgenija Konuškina, Igor' Ogurcov m fl**

Ryssland 2011

Längd i tid: **1 tim 49 min**

Distributör: **Triart Film AB**

Utanför panoramafönstret till en mondän våning i Moskva ekar ett fågelkraxande olycksbådande länge. Innanför lever pensionerade Elena med sin välbärgade make Vladimir i ädelträboaserad exklusivitet och i ett konvensansliknande äktenskap. Lite kärlek finns trots allt i deras tysta överenskommelse där hon är hans vårderska/hembiträde medan han ger henne materiell trygghet.

Under frukostbordets karga konversation skaver dock deras skilda bakgrund och när deras respektive vuxna barn från tidigare äktenskap kommer på tal skär det sig totalt. Vladimir som själv har en liten 'hedonist' till dotter står kallsinnig till Elenas ekonomiska curlande av sin ohängde son som, förutom att göra sin fru gravid, mest ölar och spottar nötskal från balkongen i en nedgången förort.

Ryske regissören Andrei Zvyagintsev, som med sin briljanta debutfilm *Återkomsten* (2003) och senare *Förvisningen* (2007) spåddes axla Andrej Tarkovskijs mantel, berättar här stramt och elegant men bortom de tidigare filmernas mytiska och symboliska landskap.

Socialrealismen här är inte av brittisk diskbänksvariant utan svalt estetisk även om den med smärtsam skärpa kontrasterar de välbärgades kliniska miljöer mot de fattigas plottriga torftighet i skuggan av kommunismens ruiner. Kameran dröjer länge, länge och endast en liten förskjutning av skärpa och fokus skapar förändring inom bilden eller scenen. Ett berättande som kräver skärpning av både sinnen och intellekt men också skapar andlös spänning.

Dramats ödesmättade ton sätts inte minst av Philip Glass musik som gör Elenas mödosamma resa ut till sonen med tåg och buss till ett stycke thriller. Som om hon olovandes tog sig mellan två zoners sociala skrank. Lika illavarslande känns sekvensen där Vladimir tränar och simmar på gymmet. Och de blickar han ger några gästarbetare som släntrar över gatan där han tryggt rattar sin Audi. Varför känns de så betydelsebärande?

Filmen om Elena handlar om mer än om en lejonmammans drastiska metod för att fixa mutpengar till sonens universitetstudier. Även om Nadezhda Markina i sin stoiska lågmäldhet gör ett fångslande porträtt. Det personliga offret blir en allegorisk betraktelse över ett Putinskt Ryssland där ett växande välstånd kommer några få lyckliga till del.

Deras ovilja att dela med sig och själva utsuddandet av solidaritet i ordboken genomsyrar alla lager. När valet står mellan att köpa välling eller öl och där framtidsutsikten för unga män står mellan militärtjänst i Tjetjenien eller fängelse är inte hög moral det man främst kostar på sig.

Louise Lagerström

FILMRUTAN